

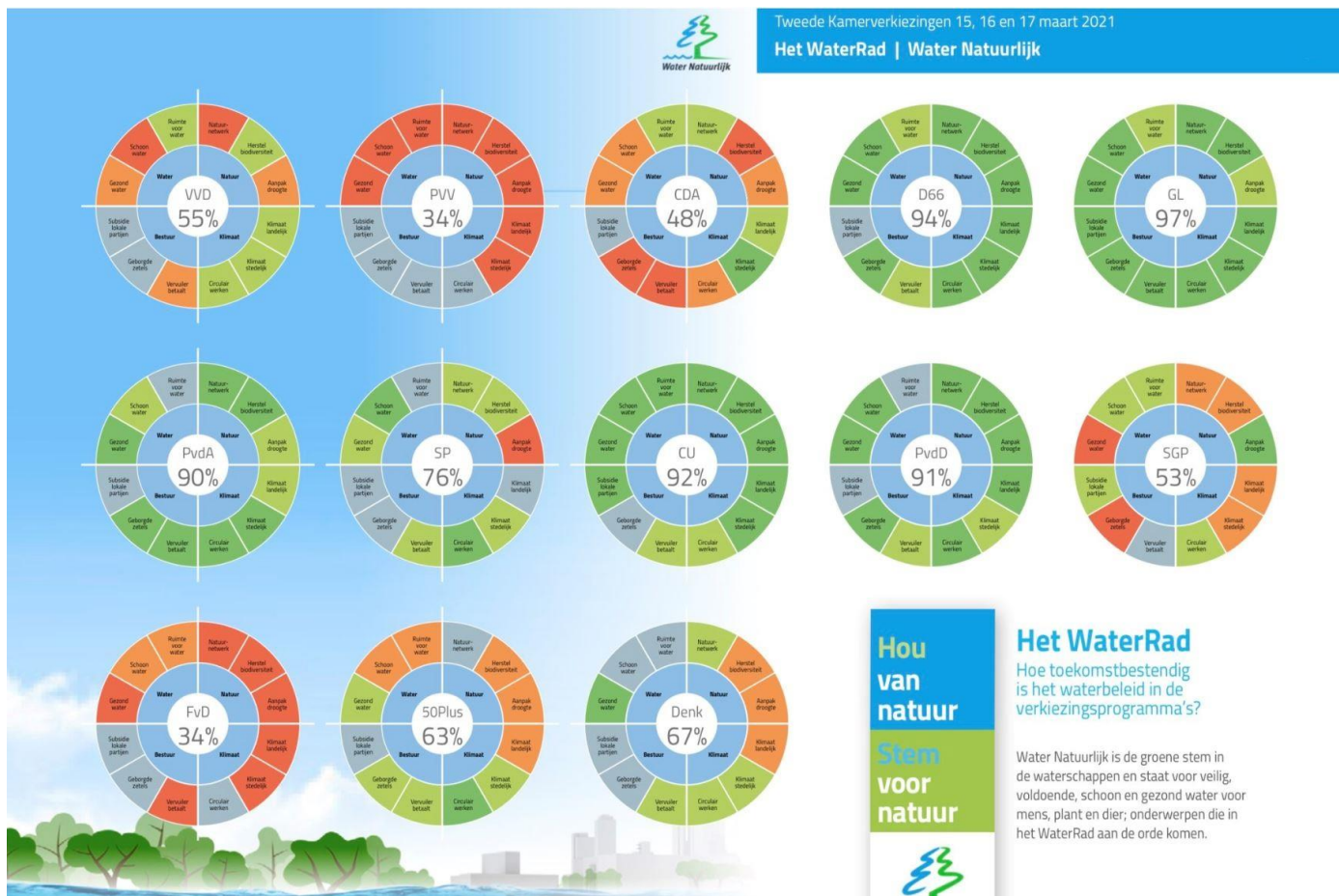
Natuurlijk Water

Jaargang 7, nr.3, maart 2021

Nieuwsbrief Water Natuurlijk voor Midden-Nederland - waterschappen Vallei en Veluwe, Rijn en IJssel en Rivierenland

Kies 17 maart voor water!

Het WaterRad van Water Natuurlijk laat zien dat de politieke partijen behoorlijk verschillen in hun waterstandpunten. Er valt dus wat te kiezen!

Op woensdag 17 maart zijn de verkiezingen voor de Tweede Kamer. Vinden politieke partijen dat water belangrijk is bij de verdeling van de ruimte in Nederland? Hoe reageren ze op heftige regenbuien en toenemende droogte? Welke aandacht schenken partijprogramma's aan natuur, biodiversiteit, kwaliteit van water? Moet de vervuiler van water betalen?

Om een antwoord op die vragen te krijgen heeft Water Natuurlijk de verkiezingsprogramma's van dertien politieke partijen langs een meetlat gelegd. Die meetlat verwoordt de standpunten van Water Natuurlijk over onderwerpen die nationaal geregeld moeten worden voor een toekomstbestendig waterbeleid in Nederland: Het WaterRad.

De standpunten van Water Natuurlijk zijn vervat in een Manifest dat in de eerste helft van 2020 aan politieke partijen is verstuurd om in hun verkiezingsprogramma op te nemen.

Water Natuurlijk is de groene stem in de waterschappen en staat voor veilig, voldoende, schoon en gezond water voor mens, plant en dier; onderwerpen die in het WaterRad aan de orde komen.

Kijk voor [meer info per politieke partij op onze website](#).

Manifest Tweede Kamerverkiezingen

Water Natuurlijk

Waterschappen hebben hun bestaansrecht ook in de afgelopen perioden van droge zomers, forse regenbuien, de verwerking van veel smeltwater uit de hoger gelegen gebieden in Europa bewezen. Waterschappen staan voor een goed en efficiënt waterbeheer.

Water Natuurlijk, als grootste waterschapspartij, wil met dit manifest politieke partijen die meedoen aan de Tweede Kamerverkiezingen handvatten bieden voor hun verkiezingsprogramma's. Het betreft water onderwerpen die op nationaal (en soms internationaal) niveau geregeld moeten worden.

Inhoudelijk: waterkwaliteit

Verleng de werking van de Kaderrichtlijn Water met nog een periode van zeven jaar

De waterkwaliteit in Nederland is nog lang niet op orde, ook niet als de officiële looptijd van Kaderrichtlijn Water (KRW) in 2028 afloopt. In de KRW zijn voor alle wateren doelen geformuleerd. Met de huidige voortgang bestaat de verwachting dat die doelen in 2028 maar voor een zeer klein deel zullen zijn gerealiseerd. De probleemstoffen, die het ecologische functioneren van veel (lees: bijna alle) wateren in de weg staan, zijn stikstof, fosfaat en bestrijdingsmiddelen. De landbouw vormt een belangrijke bron van deze stoffen. Daarnaast zijn er de zogeheten opkomende stoffen zoals Pfas en pyrazool. Deze stoffen vormen in toenemende mate een bedreiging voor de drinkwatervoorziening. In 2028 stoppen met de KRW gerelateerde inspanningen zou op een zeer forse kapitaalvernietiging neerkomen. Bevorder daarom dat de Kaderrichtlijn Water met een periode van zeven jaar wordt verlengd.

Initieer onderzoek naar efficiënte zuiveringsmethoden

Met de toenemende vergrijzing neemt het effect van restanten van geneesmiddelen op de waterkwaliteit alleen maar toe. Restanten van geneesmiddelen kunnen leiden tot grote effecten op waterorganismen, zoals geslachtsverandering en misvormingen. Er is nog veel onderzoek nodig om uit te zoeken wat een efficiënte aanpak is. Moet zuivering aan de bron plaatsvinden (bijvoorbeeld bij het ziekenhuis) of juist op een centrale locatie (de rioolwaterzuivering)? En welke technieken komen hiervoor in aanmerking? Bevorder dat de waterschappen investeren in een extra zuiveringsstap die medicijnresten verwijderen, ook wel de vierde trap in het zuiveringsproces genoemd.

Bevorder circulariteit

Waterschappen investeren in de energietransitie en in circulaire economie. Uit afvalwater en zuiveringsslib winnen de waterschappen herbruikbare grondstoffen, bijvoorbeeld fosfaat. Wetgeving kwalificeert producten die uit zuiveringsslib worden gewonnen 'automatisch' als afval. Dit komt omdat zuiveringsslib een afvalstatus heeft. Deze afvalstatus belemmert het nuttig hergebruik van zeer bruikbare grondstoffen en vertraagt de transitie naar een circulaire economie. Schaf de wettelijke belemmeringen af die hergebruik van grondstoffen uit afvalwater en zuiveringsslib beperken.

Waterschappen en democratie

Schaf de geborgde zetels op termijn af

Geborgde zetels stammen uit een periode dat belang, betaling en zeggenschap nog volop aanwezig was. Vanuit deze historie resteren de drie categorieën natuur, agrarische sector en bedrijfsleven. Geborgde zetels passen niet meer in een democratisch gekozen bestuur van een waterschap. Vanuit de actuele rol die waterschappen hebben ontstaat een vernieuwde democratische inbedding die recht doet aan waterkwaliteit, waterkwantiteit en waterveiligheid.

- Schaf de geborgde zetels af.
- Mochten er redenen zijn om de geborgde zetels op enigerlei wijze in stand te houden, schaf dan in elk geval de wettelijke verplichting af dat tenminste één zetel in het dagelijks bestuur van een waterschap door een geborgde ingevuld wordt.

Financiële ondersteuning van overheidswege

De Evaluatie- en adviescommissie Wet Financiering Politieke Partijen (commissie Veling) heeft in 2018 geadviseerd dat ook lokaal actieve partijen in aanmerking zouden moeten komen voor subsidie van overheidswege. Water Natuurlijk onderschrijft de argumentatie van de commissie. Financiering van de lokale partijen versterkt de democratische inbedding in de samenleving.

Belastingstelsel waterschappen

Herzie belastingstelsel waterschappen

De OESO heeft een aantal jaren geleden (2014) geconcludeerd dat het principe van 'de vervuiler betaalt' onvoldoende is verwerkt in de belastingssystematiek van de waterschappen. Water Natuurlijk staat een integrale herziening van het belastingstelsel van de waterschappen voor. Het vernieuwde belastingstelsel moet zich baseren op de beginselen dat "de vervuiler, de kostenveroorzaker en de profijthebbende betaalt". Een dergelijk geactualiseerd belastingstelsel past ook veel beter bij de huidige taak en rol van de waterschappen als het gaat om zaken als schoon en voldoende water, klimaatadaptatie en circulariteit en waterveiligheid (veilige dijken en droge voeten). Bevorder het herzien van het belastingstelsel voor de waterschappen.

Specifieke thema's

Veiligheid en impuls landschaps- en natuurkwaliteit

Geef het Hoog Water Beschermings Programma (HWBP) net als bij "Ruimte voor de Rivier" een dubbele doelstelling en financieringsstroom: niet alleen het versterken van dijken is nodig, maar ook het verfraaien en genieten van onze dijken door het stimuleren van de biodiversiteit, de aanleg van fiets- en wandelpaden, enz.

Bodemdaling

Bodemdaling is een groot probleem in de westelijke en noordelijke veenweidegebieden. Het onderhoud en herstel van funderingen, de onder- en bovengrondse infrastructuur en het waterbeheer worden steeds duurder en complexer. Het is ook een complex probleem vanwege de vele belangen en partijen. Daarnaast zorgt de oxidatie van het veen voor een grote uitstoot van CO₂. Dat maakt dat het om centrale regie vraagt. Maak daarom bodemdaling onderdeel van het Deltaprogramma.

Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie door aanpassing in met name de stedelijke omgevingen komt nog steeds niet goed van de grond. Benut het eigen belastinggebied van de waterschappen voor de instelling van een klimaatadaptatieheffing en geef de waterschappen een coördinerende verantwoordelijkheid voor klimaatadaptatie in hun gebied. Organiseer een financiële incentive voor het realiseren van koppelkansen in de openbare ruimte zodat echt actief werk gemaakt wordt van meervoudig ruimtegebruik. Nu worden maatregelen voor bijvoorbeeld aanpak stikstof, bodemdaling, waterkwaliteit, droogte en biodiversiteitsherstel nog veel te weinig integraal vormgegeven.

Water verbindt

De Unie van waterschappen heeft samen met de VEWIN, de vereniging van drinkwaterbedrijven in Nederland, een notitie opgesteld voor de kabinetsformatie; “[Water verbindt](#)”. In 2050 willen ze elke druppel vasthouden en infiltreren waar deze valt. Functies moeten zich aan het bodem- en watersysteem aanpassen. En wat schoon is moet schoon blijven.

Ze vragen van het Rijk om te investeren in kennis- en innovatieprogramma's en wettelijke belemmeringen weg te nemen. Verder kunnen middelen vanuit het Klimaatakkoord en de Programma's Natuur en Stikstof 'meekoppinkansen' met water creëren, waaronder de vernatting van veenweidegebieden waarmee tegelijkertijd bodemdaling wordt tegengegaan en CO2 uitstoot wordt verminderd. Het zijn veel mooie woorden, waar we als Water Natuurlijk helemaal achter staan. Het is wel jammer dat de echte pijnpunten wat verborgen blijven, en dat de waterschappen en drinkwaterbedrijven nogal aarzelend aan het rijk enkele wel heel vrijblijvende acties vragen.

Inmiddels is het alweer heel wat jaren geleden dat de Organisatie voor Europese Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) aan Nederland dringend heeft geadviseerd om zoetwaterverbruik duidelijk te beprijzen. Nu betalen bedrijven amper of niet voor grondwater, en kunnen boeren zelfs vergunningsvrij en gratis grondwater oppompen.

De waterleidingbedrijven en de waterschappen komen helaas niet verder dan: “We vragen de op te richten Studiegroep Grondwater om het huidige grondwaterbeleid te analyseren en te kijken waaraan het schort in het beheer en in de bescherming van de grondwatervoorraad”, “Zorg ten behoeve van een duurzame grondwatervoorraad voor het in balans brengen van grondwateronttrekkingen met de grondwateraanvulling door samenwerking tussen provincies, waterschappen, drinkwaterbedrijven en andere betrokkenen (landbouw, bedrijven) te bevorderen” en “Een gezamenlijke nationale communicatiecampagne vanuit overheden en betrokken partijen richting burgers, ondernemers en bedrijven om zuinig om te gaan met water en bewustwording te creëren rond waterbesparing”.

Daarmee gaan we de oorlog niet winnen... Water Natuurlijk vindt het nu hoog tijd dat grondwateronttrekkingen door bedrijven en landbouw in evenwicht worden gebracht met de natuurlijke grondwateraanvulling. Ook vinden we het noodzakelijk om grondwater te beprijzen, om verspilling van grondwater zoveel mogelijk te beperken.

Lumbricus: voldoende water van goede kwaliteit

Het [programma Lumbricus](#) heeft veel kennis, inzichten, instrumenten en werkwijzen opgeleverd voor het klimaat-robust inrichten en beheren van stroomgebieden op de hogere zandgronden.

Een bodem die in goede conditie verkeert, zet een tijdelijk neerslagoverschot om in een vochtvoorraad in de bodem, waardoor een periode met neerslagtekort geheel of gedeeltelijk kan worden overbrugd. Werken aan verbetering van de bodemkwaliteit is werken aan organische stof, bodemchemie, bodemleven, bodemstructuur, waterhuishouding en beworteling.

Met de komst van de Omgevingswet in 2022 krijgen provincies en gemeenten de bevoegdheid om voor de biologische en fysische bodemkwaliteit doelen en normen te stellen, én tevens de zorgplicht voor een biologisch en fysisch-chemisch gezonde bodem.

De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de bodem in brede zin wordt allereerst bij de perceeleigenaar en gebruiker gelegd, waar dit tot ongewenste uitkomsten leidt komt er een zorgplicht voor gemeenten en provincies om doelen en normen te stellen. Het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet regelt de zorgplicht en geeft de provincie, de gemeente en het waterschap bevoegdheden en taken.

De vrees dat dit automatisch tot confrontatie met de sector leidt is niet gefundeerd, de zoektocht is naar de juiste afstemming van regels en economische prikkels. Vanaf 2022 gaat namelijk ook een aanzienlijk deel van de bijdragen vanuit het Europese gemeenschappelijk landbouwbeleid naar duurzame landbouw-concepten, dus naar integratie van productie, natuur en water. Dat betreft zowel de inrichting van percelen, inclusief herstel van blauwe elementen, als ook de bedrijfsvoering. Boeren blijven inkomenssteun ontvangen, maar de richting verandert; verdienmodellen in de land- en tuinbouw veranderen dus.

Meer hierover is vastgelegd in de [Handreiking Uitvoerings-programmering Vitale Bodem Noord-Brabant](#).

Meld je gemeente aan voor het NK Tegelwippen!

Wie haalt in 2021 de meeste tegels uit de stad en vervangt ze door groen? Vorig jaar won de gemeente Rotterdam het NK Tegelwippen, in een strijd tegen Amsterdam. Dit jaar daagt de organisatie van het NK alle Nederlandse gemeenten uit om mee te doen. Maak kans op de Gouden Tegel en [schrijf je in!](#)

Het NK Tegelwippen maakt deel uit van een reeks activiteiten die de komende twee jaar plaatsvinden, met als doel het vergroenen van tuinen. De activiteiten worden georganiseerd door een groot aantal groene organisaties. Zij hebben de handen ineengeslagen om de Nederlandse tuinen klimaatbestendiger te maken en de biodiversiteit te bevorderen - samen met de inwoners. Aangesloten organisaties zijn onder andere: Amsterdam Rainproof, Rotterdams WeerWoord, Stichting Steenbreek, Tuinbranche Nederland, IVN, Samen Klimaatbestendig, vereniging GDO (Gemeenten voor Duurzame Ontwikkeling), Ons Water, Koninklijke Vereniging van Hoveniers en Groenvoorzieners, NL Greenlabel en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Deze organisaties bieden een schat aan informatie en expertise om gemeenten op weg te helpen bij het vergroenen van de buitenruimte. Zij weten hoe je mensen activeert, wat je moet doen om wateroverlast, droogte en hittestress te verminderen en welke planten bijdragen aan meer biodiversiteit. Om het NK Tegelwippen een vliegende start te geven, brengen ze al deze kennis overzichtelijk voor je bijeen.

Gemiddeld 40 procent van het stedelijk oppervlak bestaat uit tuinen. Het NK Tegelwippen stimuleert bewoners om hun tuinen te vergroenen of een geveltuin aan te leggen. Dit maakt de gemeente mooier, hitte- en waterbestendig en het vergroot de biodiversiteit. De competitie tussen Rotterdam en Amsterdam leidde tot één hectare gewipte tegels!

Otter weer terug, nu nog minder verkeersslachtoffers...

De otter was aan het eind van de twintigste eeuw uit Nederland en aangrenzende landen verdwenen. Door herintroductie is er vanaf 2002 weer een [groeïende populatie](#) aanwezig die inmiddels is uitgegroeid tot circa 450 dieren in

de winter van 2019/2020. Het aantal verkeersslachtoffers is per jaar toegenomen van 3 in 2003 tot 151 dieren in 2019. De monitoring van de afgelopen jaren heeft duidelijk gemaakt dat in toenemende mate sprake was van inteelt en dat de genetische vitaliteit van de populatie nog niet robuust is. Dit kan leiden tot een afname van de reproductie en de overleving van (jonge) otters. De genetische variatie in de Nederlandse otterpopulatie lijkt zich in de laatste jaren te stabiliseren. Verheugend is dat er op steeds meer plekken langs de oostgrens otters van Duitse origine in de Nederlandse populatie opduiken. Het risico van inteelt kan geneutraliseerd worden als deze dieren een bijdrage gaan leveren aan de voortplanting, met name in het voormalig uitzetgebied.

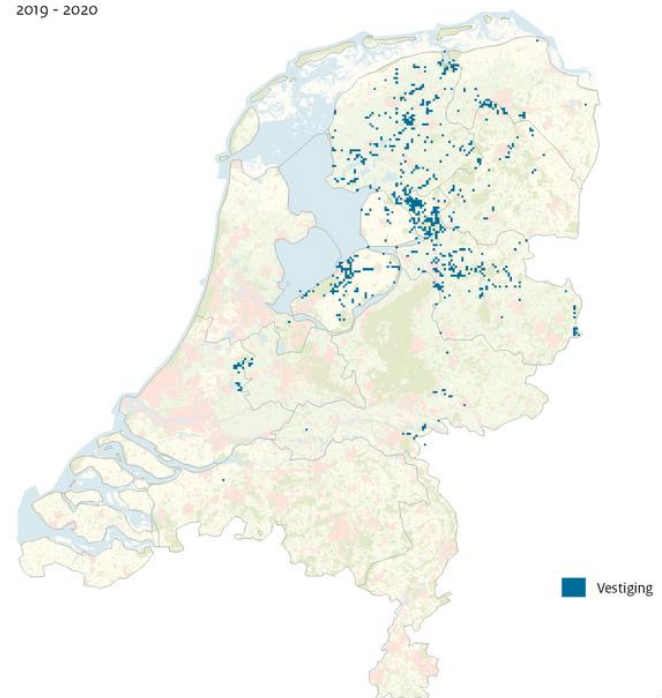
De otter leeft ook in Gelderland langs de IJssel nabij Voorst en Doesburg en de Oude IJssel, en in de Ooijpolder en omgeving.

Verkeerssterfte is bij Nederlandse otters die dood worden gevonden in ca. 90% van de gevallen de doodsoorzaak. Het is daarom gewenst om de belangrijkste verkeersknelpunten in (nieuwe) leefgebieden te mitigeren en robuuste verbindingen tussen natuurgebieden aan te leggen. In de periode 2015-2017 heeft het Rijk samen met een aantal provincies oversteekplaatsen aangelegd langs wegen om urgente knelpunten op te lossen.

Gezien de groei van de populatie en de uitbreiding van het areaal van de otter in Nederland, lijken PCB's op dit moment geen bedreiging.

Herintroductie otter

2019 - 2020

Bron: Nationale Databank Flora en Fauna

WUR/nov20
www.clo.nl/nl107215

Bron: [Compendium voor de Leefomgeving](#)

‘Leren van natuurrijke woonbuurten’

In een natuurrijke buurt wonen niet alleen mensen, maar ook dieren. Als ontwikkelaar van een natuurrijke buurt moet je dus niet alleen mensen, maar ook dieren als bewoner zien. Ook zij hebben rustplaatsen, voedsel en veiligheid nodig.

Het onderzoek ‘Leren van natuurrijke woonbuurten uit het verleden’ is een initiatief van de DuurzaamDoor-participatietafel Biodiversiteit (natuurinclusief bouwen) en het KAN platform. Op 25 maart 2021 (15.00 tot 17.00 uur) worden de onderzoeksresultaten door de auteurs toegelicht in een webinar, en is er gelegenheid om vragen te stellen.

In het onderzoek is gezocht naar een spreiding qua landschap, geografie en stedenbouwkundige opzet. Onze waterschapsgebieden in Midden-Nederland zijn goed vertegenwoordigd met de wijken EVA-Lanxmeer in Culemborg, Achter ’t Holthuis in Twello en Groot-Holthuizen in Zevenaar.

Het idee was, om voor alle situaties relevante lessen te leren. Ook al is dus niet naar de twaalf meest groene buurten gezocht, de natuurwaarde ligt er wel degelijk (ver) boven het landelijk gemiddelde. Een goede indicator daarvoor is het aantal broedvogels. Het blijkt dat er in de twaalf onderzochte woonbuurten significant meer worden geteld dan in andere woonbuurten. Je kunt dus concluderen dat een natuurinclusief ontwerp inderdaad bijdraagt aan de biodiversiteit van ons land. Het rapport beschrijft het ontwerp en de getroffen maatregelen dit tot dat resultaat hebben geleid.

ruige graslanden

natuurspelen

veilig voor kinderen

bosstrook tussen woningen

beukenhagen rond tuinen

halfverharding paden

behouden vegetatie

inheemse vegetatie

stinzenplanten

half verharding parkeerplaatsen

lanen

bos rond appartementen

waterretentie/zaksluit

greppels als erfgrenzen

Natuurinclusieve maatregelen in de wijk Achter ’t Holthuis in Twello

Bron: ‘Leren van natuurrijke woonbuurten uit het verleden’

Word nú lid van Water Natuurlijk!

Ook voor een meer natuurlijk waterbeheer? [Word nú lid van Water Natuurlijk!](#)

Agenda

14 maart – Klimaatmars 2021

KLIMAATALARM 2021

Op 17 maart 2021 zijn de landelijke Tweede Kamerverkiezingen. [Op 14 maart gaan we de straat op om ons in het hele land te laten horen voor een eerlijk klimaatbeleid.](#) De klimaatcrisis is de grootste bedreiging van onze tijd. We moeten nu samen het roer omgooien. Blijven we kiezen voor verwoeste oogsten, dodelijke hittegolven en watertekorten, in binnen- en buitenland? Of kiezen we nu voor vruchtbare grond, schone lucht en voldoende drinkwater? Jouw stem is van levensbelang. Doe mee met een Klimaatmars in [Amersfoort](#), [Arnhem](#), [Nijmegen](#), [Wageningen](#), [Apeldoorn](#) of [organiseer er één in je eigen stad](#). Vind een coronaproof Klimaatalarm [bij jou in de buurt](#). Of bekijk hoe je [vanuit huis](#) kunt meedoen met Klimaatalarm Live!

Samen zorgen wij dat iedereen kiest voor klimaat!

21-23 mrt - Wereld Water Dag

Wereld Water Dag 2021 besteedt internationaal aandacht aan water onder het motto 'Valuing Water'. In Nederland is er een programma met een gedichtenwedstrijd (21 maart), een Film Festival (23 maart) en veel lokale acties. Details: [World Water Day 2021](#) (internationaal) en [Wereld Water Dag \(NL\)](#)

Natuurlijk Water

Redactie:
Rienk Kuiper

Deze nieuwsbrief automatisch toegestuurd krijgen kan [via deze link](#)

Bijdragen voor deze nieuwsbrief (ook van niet-leden van Water Natuurlijk) zijn van harte welkom!

Contact:
WaterNatuurlijkMN@gmail.com

Komt de nieuwsbrief in je spambox terecht? Neem dan ons mailadres WaterNatuurlijkMN@gmail.com op in je adressenlijst.

Steun Water Natuurlijk!
Doe mee en [word lid!](#)

